

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti u. 35-45.
1535 Budapest Pf. 773

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/6-0/2015
Érkezett:	2015 JAN 05.
Példány:	1
Melléklet:	3 db
Kezelőiroda:	<i>[Signature]</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

panaszos meghatalmazott jogi képviselőm

útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg a sportról szóló 2004. évi I. törvény 72. § (2) bekezdés b) pontjának, a 72/A. § (2) bekezdésének, a 72/B. § (2) bekezdés e) pontjának és a 72/B. § (3) bekezdésének alaptörvényellenességét, és semmisítse meg azt, mivel sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszféra védelméhez való jogot, valamint az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti információs önrendelkezési jogot.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő.

I. Az indítványozói jogosultságról

Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal kivételesen akkor is kezdeményezheti az Alkotmánybíróság eljárását, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az

indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 52.§ (4) bekezdés előírja, hogy az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.

Az indítványomban előadott alapjog-sérelem megfelel a fenti feltételeknek.

Az előadott alapjog-sérelem *közvetlen érintettje* vagyok. Közvetlen érintettséget azzal igazolom, hogy 2014. július 30-án a 2014/2015-ös évad őszi szezonjára szóló bérletet váltottam a [REDACTED] labdarúgó mérkőzéseire, amelyek helyszíne az új [REDACTED]. A bérlet kiváltásához pedig egy további szurkolói kártya kiváltása is kötelező volt, mivel akár bérletet, akár csak egy mérkőzésre szóló belépőt kizárólag szurkolói kártya tulajdonosok válthatnak. A szurkolói kártya megvásárlásakor a sportról szóló törvény rendelkezéseit alkalmazva kötelezően felvették a következő adataimat: név, cím, születési dátum, képmás, vénalenyomat. Adataim rögzítése megalapozza, hogy a jogsérelem közvetlenül engem ért.

A panaszomban előadott alapjogsérelem az adataim – köztük a kifejezetten sérelmezett vénalenyomat – rögzítésével, vagyis a sérelmezett törvényi szabályok alkalmazásával *közvetlenül, bírói döntés nélkül* bekövetkezett, függetlenül attól is, hogy a későbbiekben ezt beléptetéskor, az azonosítási folyamat részeként felhasználják-e ellenőrzik-e. Ebből következik, hogy a bérlet megvásárlásával együtt járó adatrögzítéskor is már fennállt közvetlen érintettségem. Ezen túlmenően pedig a beléptetés minden esetben az adatok egyeztetésével jár, tehát a beléptető kapuk egyik ellenőrző felületére a szurkolói kártyát, míg másik felületére a belépni kívánó tenyerét kell egyidejűleg ráhelyezni, amely összeveti a tárolt adatokkal a tenyérlenymatot. Mindezt pedig a biztonsági szolgálat részéről a szurkolói kártya személyes ellenőrzése, valamint átmotozás előzi meg. Így tehát az azonosítási folyamat részeként folyamatosan meg is történt a sérelmezett adatok felhasználása esetemben.

A törvény alkalmazása a magánszféra védelméhez való és az információs önrendelkezési jogomat érinti. A sérelmezett jogsértéssel szemben jogorvoslat érdemben nem kezdeményezhető: amennyiben az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 22. §-a alapján kezdeményezném bíróság eljárását, az, mivel a sérelmezett adatkezelést törvény kötelezően írja elő, nem lehetne eredményes, a bíróság nem hozhatna más, mint a keresetemet elutasító ítéletet. Mindezek alapján állítom, hogy a jogsérelmemmel szemben – az alkotmányjogi panaszon kívül – további jogorvoslati lehetőségem nincs.

Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint a panasz előterjesztésére a kérelmezett jogszabály hatályba lépésétől számított 180 napon belül van mód. Panaszom előterjesztésekor e határidőt betartottam, mivel a sérelmezett jogszabályi rendelkezések – amelyek a 2014. évi XVII. törvény módosítása folytán kerültek a törvénybe – 2014. július 4-én léptek hatályba.

Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadásának feltétele, hogy az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést érintsen. Álláspontom szerint panaszom ennek a követelménynek megfelel. A vénalenyomat kötelező rögzítése ugyanis egy szükségtelen és aránytalan jogkorlátozást valósít meg, ami mögött az az elképzelés állhat, hogy a biztonságra törekvés bármilyen jogkorlátozást elfogadhatóvá tesz. Az Alkotmánybíróság az indítványom érdemi elbírálásával arra mutathat rá, hogy az alapvető jogok szükségtelen és aránytalan korlátozását a biztonsági célok sem legitimálhatják.

II. A támadott törvényi rendelkezések

A sportról szóló 2004. évi I. törvény szerint a sportrendezvény szervezője a résztvevők egyedi azonosítására alkalmas biztonsági beléptetési és ellenőrző rendszert alkalmazhat, a labdarúgás sportág tekintetében a kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény és a fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény esetében beléptető rendszert alkalmazása kötelező. Beléptető rendszer alkalmazása esetén a szervező a beléptetéskor a rendező útján a belépőjegy vagy a bérlet birtokosának személyazonosságát ellenőrizheti, és a személyazonosság igazolására alkalmas igazolványban szereplő személyes adatait egybevetetheti – a rendőrség felhívására egybeveti – a belépőjegyhez vagy a bérlethez hozzárendelt személyes adatokkal, köztük – ha van ilyen – a biometrikus sablonjával.

Jogsérelmemet a törvény 72/A. § (2) bekezdése okozza. Eszerint “a szervező jogosult - a klubkártya tulajdonosa személyazonosítása céljából - a klubkártya tizennegyedik életévét betöltött tulajdonosának képmásából, ujjnyomatából, íriszképéből vagy vénalenyomatából (a továbbiakban együtt: biometrikus adat) generált, vissza nem fejthető alfanumerikus kódot (a továbbiakban: biometrikus sablon) kezelni.

A sérelmemet továbbá a 72/A. § (4) bekezdésének b) pontja is előidézi, amely szerint „a (2) bekezdésben meghatározott esetben a belépőjegy vagy a bérlet birtokosának

személyazonosságát úgy ellenőrizheti, hogy a belépőjegy vagy a bérlet birtokosa biometrikus adatát rögzíti, abból biometrikus sablont képez és azt összeveti a klubkártya tulajdonosa szervező által nyilvántartott biometrikus sablonjával.”

A törvény 72/B. § (2) bekezdés e) pontja szerint a belépőjegy, bérlet, valamint klubkártya értékesítésekor a sportrendezvényre ezekkel belépésre jogosult személy adatait – köztük a biometrikus sablont – a szervező a bérlet, illetve a klubkártya érvényességének lejáratát követő 3 munkanapig nyilvántartja, ezt követően törli.

A 72/B. § (3) bekezdése szerint a szervező, a klubkártya értékesítésekor rögzíti a biometrikus adatot, amelyből haladéktalanul biometrikus sablont képez. A biometrikus sablont

a) a szervező nyilvántartásba veszi, ezt követően a biometrikus adatot haladéktalanul törli, vagy

b) a szervező által megbízott, sportesemény-szervező tevékenységet folytató szervezet haladéktalanul továbbítja a szervező részére nyilvántartásba vétel céljából, ezt követően a biometrikus sablont és a biometrikus adatot haladéktalanul törli.

III. Az alaptörvényben biztosított jogok megnevezése

II. 1. A magánszféra védelméhez való jog

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák”.

II. 2. Az információs önrendelkezési jog

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése megállapítja, hogy „mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez”.

Mіндеzen jogaimat a sérelmezett törvényi szabályok alkalmazása azért sérti, mert szükségtelenül és aránytalanul korlátozza e jogaimat. Ez pedig alaptörvény-ellenes, hiszen az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

IV. A sérelmezett jogszabályi rendelkezés Alaptörvény-ellenessége

A magánszféra és a személyes adatok védelméhez való alapjogok nem korlátozhatatlanok, de korlátozásuknak szigorú feltételeknek kell megfelelnie.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az alapjog korlátozásához előírt törvényi szabályozás feltételének önmagában nem felel meg az, hogy a biometrikus adatok kezelését a sportról szóló törvény szabályozza. Az alapjog sérelme csak akkor elfogadható, ha a korlátozás, illetve az adatkezelés megfelelő garanciáit is rögzíti a törvény. A vizsgált esetben ez a feltétel nem teljesül, mivel a vizsgált jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi, hogy a meghatározott adatokat, különös tekintettel a biometrikus adatokra oly módon rögzítsék és tárolják, amely nem biztosítja az érintett számára a személyes adatai feletti rendelkezést. A megfelelő garanciák hiánya idézhette elő, hogy a törvény rendelkezései alapján a lehető legszigorúbb biztonsági intézkedést vezették be, mely súlyosabb korlátozást jelent az érintett jogokra nézve, mint az szükséges és arányos lenne. Mindebből az következik, hogy a vénalenyomatból, ami biometrikus adat képez a rendszer egy sablont, ami nem biometrikus, de személyes adat. És még abban az esetben is, ha a vénalenyomatot nem őrzik meg, hanem azonnal törlik, az abból képzett sablont a szurkoló birtokában lévő kártyán lenne jogszerű tárolni.

A vénaszkenner elnevezésű beléptetési rendszer a sajtóban megjelent információk (<http://sportgeza.hu/futball/2014/07/30/venaszkenner/>, http://hvg.hu/itthon/20140805_Csak_a_bunozoknak_rossz_teszteltek_a_ve, http://www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_i/video-igy-mukodik-a-venaszkenneles-a-fradi-uj-arenajanal-2348991) és a saját tapasztalatok alapján a következőképpen működik.

Az index.hu leírása szerint “annak a ferencvárosi drukkernek, aki ki akar látogatni a stadionba, szüksége van egy regisztrációs kártyára, amelynek kiváltásánál személyes adatokat is kérnek, név, lakcím, születési adatok, személyi azonosító, amiket a klub a jegyeladási rendszerében tárol. Ez alapján készül el a szurkolókártya, pont úgy, ahogyan az előző

szurkolói kártya is. A kártya kiadásával mindenki egy azonosító (ID) számot kap. Innentől a tenyérskenner adatai nem egy névhez vagy lakcímhez kötődnek, hanem ehhez a számhoz, ami azért fontos, mert a szurkolói kártya regisztráltjai a jegyeladási rendszer adatbázisába, a tenyérskenner adatai meg egy fizikailag és szoftveresen sem összekötött adatbázisba kerülnek, amelyeknek más a titkosításuk, így nem összeköthetőek. A szurkolói tenyérret 5-8 centivel a szenzor fölé kell helyezni, amely észleli az életfunkciókat, a szenzor infravörös fényt bocsát ki a tenyérre, és láthatóvá teszi a tenyér vérmintázatát az érzékelő kamerának. A rendszer ezután biometrikus sablonná alakítja az AES-titkosított adatokat, majd ismét AES-algoritmussal titkosítja őket. Mindez egy másodpercen belül lezajlik, és egészségügyi szempontból is észrevehetetlen, olyan mintha a tévé távirányítóját tartanánk pár másodpercig a kezünkhez. A bal és jobb kéz együttes regisztrációs időtartama kb. 20 másodperc.”

A sportról szóló törvény adatkezelési felhatalmazása alapján a labdarúgó klubok maguk dönthetnek, hogy milyen azonosítási rendszert alkalmaznak. A törvény 72/A. § (2) bekezdése szerint jogosultak képmásából, ujjnyomatából, íriszképéből vagy vénalenyomatából generált, vissza nem fejthető alfanumerikus kódot kezelni. A kérelmező által panaszolt esetben az [REDACTED] a vénaszkenner alkalmazása mellett döntött. A klub korábban kötelezővé tette a fényképes szurkolói regisztrációs kártyát, ami azonban a klub álláspontja szerint nem volt alkalmas a belépők azonosítására, mivel a kártya és a kártyán lévő fénykép olyan rossz minőségű volt, valamint a beléptetéshez használt biztonsági emberek létszáma sem volt megfelelő. Erre tekintettel pedig a képi minőség javítása vagy a biztonsági emberek megfelelő létszámának biztosítása helyett a klub 900 millió forintos biztonsági rendszert épített ki, amellyel a sportról szóló törvény adta lehetőségek közül a lehető legszigorúbb verziót léptette életbe (http://alfahir.hu/peldatlan_igy_gyujtik_majd_be_a_szurkolok_adatait_az_uj_ftc_stadionban).

A labdarúgó mérkőzésekre történő beléptetés során legitim célnak tekinthető a bűncselekmények megakadályozása és üldözése érdekében a mérkőzést látogató személyek személyazonosítása. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának következetes gyakorlata szerint az alapjog korlátozása csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával történhet.

Megjegyzendő azonban, hogy az [REDACTED] által alkalmazott vénaszkenneres megoldás Magyarországon is egyedülálló, hiszen egyik további klub sem alkalmaz biometrikus

adatokra alapozott beléptető rendszert, noha a jogszabályi keretek jelenleg még ezt lehetővé tennék. Ezzel szemben a kötelező [REDACTED] szurkolói kártya bevezetését – az [REDACTED] korábbi rendszeréhez hasonló – fényképes igazolvánnyal valósítják meg az NB1-es klubok, mellyel teljes mértékben – különösen a belső kamerás megfigyelési rendszerek fejlesztésével – lehetőség nyílik a belépni kívánók azonosítására, illetve a rendbontók kiszűrésére. Ezt a megközelítést támasztja alá az a tény is, hogy sehol máshol Európában, de legjobb tudomásunk szerint a Föld egyéb sportrendezvényein sem (beleértve olimpiákat, világbajnokságokat is) nem került még soha alkalmazásra a vénaszkennerhez hasonló megoldás, mely így egyenesen példa nélkülinek mondható. Különös jelentősége van ennek arra is tekintettel, hogy a jogszabályt támogató országgyűlési képviselők és az [REDACTED] által is rendszeresen hivatkozott nyugat-európai példák valójában éppen azt mutatják, hogy a nézőtéri rendbontások elkerülése enyhébb beavatkozások, így alapvetően kamerás megfigyelő rendszerekkel is kivitelezhető.

Erre példa többek között az olaszországi rendszer, ahol kizárólag a személyazonosító okmány mellé állítanak ki belépőjegyet (külföldi útlevelet is elfogadva) vagy az angol, német vagy spanyol futball huliganizmus megfékezése, ahol a rendbontók kitiltását a stadionban kamerás megfigyelő rendszer kiépítésével és megfelelő biztonsági szolgálat fenntartásával biztosítani lehetett. Ezen példaként említett országokban pedig mérkőzésenként 50-60.000 ember békés beléptetését és szórakozását kell megoldani egy-egy mérkőzésre, míg a magyar *élvonal* nézőszáma a 2014/15-ös őszi szezonban teljes fordulónként rendszeresen 20.000 fő alatt maradt (<http://www.nb1.hu/hirek/csak-kartyas-szurkolok-negyede-jar-meccsre-hlsz>).

A fentiekre tekintettel tehát a vénaszkenner alkalmazását lehetővé tevő adatkezelési szabályozás nem felel meg a szükségességi és arányossági követelménynek. Az elérni kívánt cél ugyanis hiába legitim és pártolendő, ha az annak eszközéül választott megoldás ilyen súlyos beavatkozást jelent a magánszféra védelméhez, valamint az információs önrendelkezéshez való alapjogok gyakorlásába. Számos példa támasztja alá ugyanis, hogy a sporteseményeken tanúsított állítólagos rendbontások kezelése nem kíván meg ilyen szintű speciális túlszabályozást, hiszen a nemzetközi trendek alapján biometrikus azonosítás nélkül is garantálható a békés szurkolók biztonsága. Ebben az esetben pedig, ha enyhébb alapjog korlátozások mellett is biztosítható a rend fenntartása, úgy szükségtelen és aránytalan minden ezen túllépő jogszabályi rendelkezés. Jelen esetben ugyanis nem indokolja rendkívüli bűncselekmények vagy egyéb rendbontások elkövetésének nagy száma sem az ilyen speciális

beavatkozás szükségességét, így tehát a többség békés szórakozását aránytalanul korlátozza egy valójában kisebb létszámú rendbontó rétegre való hivatkozás. A rendbontók és az esetlegesen már kitiltott szurkolók kiszűrésének elmaradását pedig sokkal inkább a sportlétesítményt üzemeltetők saját korábbi rendfenntartásbeli hiányosságai okozhatták, melyre hivatkozni utólag rendkívül visszás következményekhez vezetne (kvázi saját korábbi felróható magatartásukra hivatkoznak a biztonságért felelős intézmények annak érdekében, hogy aránytalan és szükségtelenül széleskörű ellenőrzési jogosítványokat szerezhessenek).

A sportról szóló törvény vizsgálni kérelmezett rendelkezései továbbá oly módon tartalmazzák a biometrikus adatok kezelésére való felhatalmazást, hogy nem tartalmazzak megfelelő garanciákat és így megsértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését. A vénaszkenner alkalmazása ellen szól tehát az a körülmény is, hogy a tenyérlenyomatot a labdarúgó klub adatbázisában tárolják és nem csupán az érintett regisztrációs kártyáján. Mindez pedig az érintettek információs önrendelkezési jogát szintén sérti.

Azt kérelmezem, hogy a garanciák hiányából és az aránytalanságból fakadóan az Alkotmánybíróság semmisítse meg a vénaszkenner alkalmazását és az ujjnyomat, íriszkép vagy vénalenyomat tárolását lehetővé tevő szabályokat.

Álláspontom szerint a szurkolók azonosítása mint legitim cél a vizsgált jogszabályi rendelkezések alapján oly módon történik, hogy az aránytalan beavatkozást jelent az érintettek magánszférájába és személyes adataik védelmét is korlátozza. Összességében a sportrendezvények során egyéb, kevésbé korlátozó eszközökkel is hatékonyan tartható fenn a rend és biztonság.

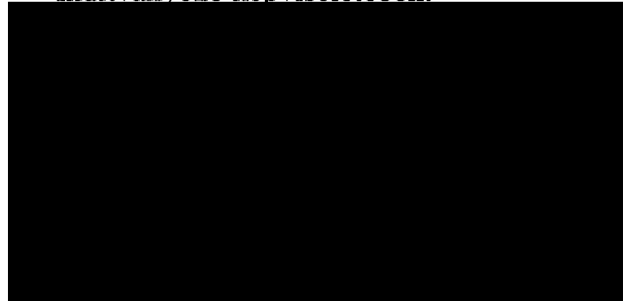
VI. A kifejtett indokok alapján kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 26.§ (2) bekezdése alapján állapítsa meg a sportról szóló 2004. évi I. törvény 72. § (2) bekezdés b) pontjának, a 72/A.§ (2) bekezdésének, a 72/B. § (2) bekezdés e) pontjának és a 72/B. § (3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg.

Az Abtv. 52.§ (5) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjének 51.§ (1) bekezdésére tekintettel kijelentem, hogy jelen alkotmányjogi panasz nyilvánosságra

hozatalához hozzájárulok, az indítványban szereplő személyes adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Kelt: 2014. december 22.

Indítványozó képviselőként:

Melléletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Nyilatkozat az indítvány és a személyes adatok nyilvánosságra hozhatóságáról
3. Érintettséget alátámasztó dokumentumok

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.